

Incipit augustinus de quatuor virtutibus caritatis

Desiderium caritatis vestre. a nobis exigit
debitum sermonis officium. sed tanta sunt
que terreant & reuocent animum nostrum. ut si
velimus parere desiderio vestro. non sit sine
periculo nostro. **P**rimum quod iuuenis loqui cogor
presentibus senibus. **D**einde temerarium esse ar
bitror. loqui velle imperitia. inter eos quos
roborauit antiqua doctrina. **O**ptabam ergo si
lentio preterire. & illum locum tutissimum eligere.
audire potius quam aliquid dicere. **S**ed quid facio?
Instat vester amor. reuocat noster pudor. co
git sanctorum patrum iussio. a quibus si veli obse
crans veniam petere dicere. ignoscite patres ig
noscite. parete nostre verecundie. maxime
cum recolam vobis fuisse preceptum. loqui mini seni
ores. decet enim vos. **I**psi sancta caritate que pre
ualent. respondebunt mihi. **L**oquere iuuenis
delectat enim nos. **Q**uibus si repetam. sancti
patres. quid loquar? rursus michi responde
bunt. **Q**uod a nobis sepe audisti. **M**emento
fili quia ab infantia sacras literas didicisti. sed
nec vobis excusat esse potero quod corda. ita mea

voce pulsabunt **Q**uid metuis pferre verbū?
si etas reuocat. paulus thimotheo iuueni p̄ci-
piebat dicens. nemo adolescentiā tuā contē-
nat. predica verbum. si sermo deest. pete &
accipies **N**ō enim vos estis qui loquimī. sed
quod donat vobis. hoc ministrat nobis. his
coartatus angustiis. quo me conferā. nisi ad
sancta vestigia caritatis? eamq; deprecor vt
donet mihi aliquid dignum de sedicere quo
& meum supleā ministerium. & vestrum fa-
ciet desiderium. Inter ceteras virtutes eius,
quas commemorat apostolus paulus. q̄ cari-
tas non emulat. nō agit perperā. non irritat
non cogitat malum. & cetera. **I**n ultimo. qua-
tuor eius virtutes breuit̄ op̄prehendit dicēs.
Omnia tollerat. omnia credit. omnia sperat.
om̄ia sustinet. caritas nunquā excidet. **E**x his
igitur quatuor virtutibus sancte caritatis lo-
qui conuenit sanctitati vestre. delectatq; pri-
mit̄itueri quēadmodū velut q̄tuor cardines
orb̄ stinēs. totū possederit m̄dū **R**equiram q̄
si placet. aliq̄ exēpla sc̄toꝝ. eoꝝ sc̄z q̄ his vtus-
tibꝝ sc̄te caritatis possessi sūt. & eis singulita
singula t̄buam q̄. vt oēs in oībus eē noscam q̄

quoniam omnis qui pie tollerat. recte credit
& omnis qui recte credit. aliquid sperat. &
qui sperat. sustinet. ne a spe cadat. **S**ed iam
qui nam isti sunt. videamus. quorum fidem inquit
tum desuper adiuuamur. assequi valeamus. ut
caritatis que omnia tollerat. emineat in san-
cto noe. **Q**ue omnia credit in sancto abraham
Que omnia sperat. in patribus nostris. id est in
populo israhel. unde ipse noster exortus est do-
minus. **Q**ue omnia sustinet. in ipso capite nostro
domino iesu christo. qui est vera caritas. que nunquam
cadit. **N**ec ceteros sanctos ab his virtutibus
vestra caritas deputet alienos. quos pro breui-
tate temporis & pro sermone suscepto. ita propter
missos esse agnoscite. ut tamen certissime noue-
ritis omnes esse in christo. & in omnibus christum. **S**ed
iam videamus quemadmodum sanctus noe possidet
vel possessus sit virtute caritatis. que omnia tol-
lerat. predixit ei deus. quod iniquitate hominum cre-
scente diluuius perderet mundum. **S**tatim ille
ammonitus confugit ad lignum. & post campos
amenuos faciem angustus se recludit arche. tol-
lerat celi fremitum. sonitum aquarum fragorem nubium
& propter ista omnia quae solet gaudere consortio hominum socius

q̄amō efficit spētū ac feraz. **N**ec expauescit
vir iste. q̄ cū eo fere archa. ymo ibi agnoscit
ordinē suum feritas. quia se cognouit huāni
tas. Et iubenti homini obediunt. quia hoīē
superiori dño obedisse cognoscunt. **O**stensū
est in noe. quid adā p̄ceptū contemnendo p̄
diderit. & demonstratū ē posse hoīēs bestiis
dominari. si subdant obedientiā cōditori. **E**x
pectat & tollerat sanct⁹ iste. finē diluuii. nec
antequā finiat causa feraz. archa relinquitur
Tollerat bon⁹ mala. & donec in fine etiam
corpore separent. int⁹ manens. corde nō cor
pore separat. **S**i qua es aīa. que cupis possidē
virtutē caritatis q̄ oīa tollerat. relique m̄dū.
cōfuge ad crucis lignū. nō metuas p̄cellas. &
turbines hui⁹ diluuii. non mergeris. si ligno
portaberis. nouit gubernare. qui dignat⁹ est
create. tantum assit virtus caritatis. que oīa
tollerat. nulla res te ab arche soliditate eual
lat. permane bonus. & tollera malos. **M**e
lius enim est. vt intus positus. propter bo
nos tolleres malos. qm̄ foras exiens. &
periens. & bonos relinuas & malos. **S**i
ergo sunt tecum fere. id est si sunt tecum

in ecclesia praua docentes. falsa sentientes.
heretici. vñ scismatici. aut etiã ipi mali catho-
lici. more feraz animas deuorare querentiũ.
tollerent vsq; ad finem seculi. tanquã finem
diluuii. rugiant licet fremant dentibus. atq;
ipsam archã confringere conent. non expaue-
scas. finito diluio. illos rapiet ianis. ac spino-
sa silua. te fertilis suscipit terra. **P**ost finem
seculi impii rapient ad tenebras exteriores.
vbi est fletus & stridor dentiũ. pius. suscipit
terra viuentiũ. **N**am & ipse sanctus noe. post
finem diluuii obtulit sacrificium deo. sed de
animalibus mundis. non de inmundis. simul
enim et munda etiam inmundas animalia. in
archa natate potuerunt. sed mala ad sacrificiũ
dei non peruenerunt. **S**ed iam hinc aliquãdo
transeam. vt cetera pscrutari valeam. ppe-
dat i medio sc̄s ille abrahã. & suo nos doce-
at exemplo. possidere virtutẽ caritatis. que
omnia credit. quia non est cunctatus ad vnã
vocationem relinquere patriam. sedem. do-
mum. familiam. omnia relinquuntur. vt do-
mino precipienti pareatur. **E**xi inquit ei de
de cognatiõe tua. & de domo tua. & veni i trã

quancunq; tibi ostendero. **I**nec apud se iste
sanctus cogitavit. aut dixit. quo eam. cui me com-
mittam. in quam terram vadam. **S**ed statim audit.
surgit. currit. vestinat. accellerat. terram promissam
non videt. sed credendo eam firmiter retinet
ambulat recto itinere. nec ob errantibus vesti-
giis alibi quam debuit declinavit. quia qui eum
ad ignotam terram mittebat. ipse qui mittebat.
non dimittebat. nec eum ipse fefellit. **R**edit
merces credenti ad terram pervenit. dilatat. mul-
tiplicat. ex paupere efficit dives. ex ignobili
potens. ditat omnibus bonis. **U**t illo implet quod
dominus in euangelio suis discipulis promisit.
dicens. **S**i quis dimiserit domum. aut agros. aut
parentes causa nominis mei. in hac vita cen-
tuplum accipiet. **U**t in futuro seculo vitam consequatur
eternam. **C**umulat adhuc huius fidei merces. **U**t
semita promittit filius. adest virtus caritatis. que
omnia eredit. audit. exultat. amplius diligit. susci-
pit filium ex coniuge sterili. quam spe parientis
destitutam. sterilitas et asperitas iam fecerat. atque in
illo benedictionem omnium gentium promissam firmissi-
me tenet. **S**ed adhuc eum caritas probat. probatumque

commendat. & quemadmodum nihil deo p̄fe-
rat. posteris monstrat **V**ocat eum dominus
de celo dicens **A**braham abraham. & ille tā
quam seruus obediēs. **E**cce assum ait. **E**t do-
min⁹. accipe filium tuum illum quem diligis
ysaac. & vade in terrā excelsā. & offeres eū
holocaustū in v num montiū quem tibi dixero
Nec hac quidem iussione turbat aut frangit
seruus fidelis. adest enim ei virtus caritatis.
que omnia credit. surgit. domum pergit. ali-
num sternit. lignum concidit. gladium & ig-
nem sumit. puerum simul adducit. & pergit
ad locum. **T**unc intent⁹ fact⁹ isaac. patrē int̄-
rogat. dicēs. pater. ait & ille. **Q**uid est fili?
Et filius. ecce ait ignis & ligna. vbi est ovis.
quam ymolaturus es ad holocaustum? **E**t pat̄
respondit. deus providebit sibi ouem ad sac̄-
ficium fili. **M**agnum hic & grande video sa-
cramētū. **I**llud abrahā corde gestabat. aliud
filio p̄mittebat. sed neq; que p̄mittebat filiū
fallebant. neq; aliqua infirmitas cor eius a p̄-
posito imutauerat **Q**uid plurib⁹? p̄ viā videt
locū de longe. & sta. uēs pueros suos. ibi. eis
t̄lia v̄ba p̄fert. dicēs **S**edete hic cū a. j̄a. e. aut

& puer ibimus vsq; & cum adorauerimus.
reuersemur ad vos. **O** sancte abraham. quid
est quod dicis: cū aliud tibi de puero sit agē-
dum? **N**unquid aut te. aut tuos fallis? **N**on
inquit. sed quod pphetice. vel dico vel gero
virtus caritatis in me manēs. que omnia cre-
dit. & facit. & dicit. **A**udio enī eam strepitu
vocis. intus ad cor loquentē. & dicentē mihi.
tu quidē licet resurrectuꝝ credens. pleno &
perfecto voto pueꝝ ducas ymolandū. filius
tuus in isto sacrificio non cremat. quia resur-
rectio dei filio seruat. **M**erito huiꝝ viri fidē
cōmemorans. iacobꝝ apłꝝ ait. **C**redidit abra-
hā deo. & deputatū est illi ad iusticiā. & ami-
cꝝ dei appellatꝝ est. **A**micos vt nouimꝝ. con-
iunctio animoꝝ facit. vnde quidam sapiens
huiꝝ mundi ait. idē velle. atq; idē nolle. ea de-
mū firma amicicia est. **E**rgo amicos vt noui-
mus. iunctio animoꝝ facit. quēadmodū iste
sanctꝝ animum coniunxerit deo. vt eius ami-
cus appellaretur. **V**ultis nosse? sicut enim
deus pater vnico filio non pepercit. sed pro
nobis omnibus tradidit illum. ita & iste vni-
co filio non pepercit. **S**ed iubente. vt

ymolaretur ei. qui dederat eum. deuoto cor-
de obtulit eum. sed que secunt̄ videam⁹. **D**e-
lectat enī nos adiuuāte domino deo nostro :
huius historie plenam reddē notionē **P**ostq̄
relictis pueris. ad locū sacrificii pater cū fi-
lio venit. aram construit. ligna cōponit. ma-
nus filio ligat. i⁹ponit eū in aram supra ligna
deponit humana paterne pietatis indicia. i⁹-
duit sacerdotis diram constantiā. educit gla-
dium ut perimat filiū **Q**uid videtis fratres?
Nihil hic sentim⁹ humanum. quia totū cog-
noscim⁹ diuinum. **S**ed & ille filio qui paulo
ante ouem requirebat. subingētī silentio ta-
lia fieri in se sentiebat. & ita patiens inueni-
tur tanq̄ iam ille eēt. qui sicut ouis ad ymo-
landū ductus est. & tanquam agnus corā tō-
dente se sine voce. sic nō aperuit os suum. **Q**
& tu sancte ysaac indica nobis silentii huius
tam grande secretū. paulo ante nihil inte fie-
ri sentiebas. & a patre arietē requirebas. nē
autem manib⁹ ligaris. in ara imponeris. lig-
no quodammodo suspenderis. & modo ta-
ces? **T**aceo inquit. dic quare? **o**bscuro noueris-
mus? **v**ultis nosce ait. quare modo taceo: quia

figuram illius gesto. qui voluntate ponit ani-
mam suam. non necessitate. In hoc tam gran-
di mystico fidei sacramento. & abrahā sancto
apparuit pbatus. & filius in presenti ē libe-
ratus: in quo xp̄s est prenunciatus. **S**i qua es
anima que cupis sequi vestigia fidei patris
nostri abrahā. exi de t̄ra tua. & de cognacōe
tua. relinque populū tuū. & domū patris tui
id est fideliter renuncia diabulo. pompis &
angelis eius. & sequere viā rectā. que te per-
ducat ad terrā in qua ditescas. & emineas. &
efficiaris socius abrahā. Sed cū ista oīa fece-
ris. si virtus caritatis que oīa credit est i te.
adhuc temptabit te. & probatū coronabit te.
expedit a te sacrificiū dilecti tui. **Q**uid a te
expedit? quod abrahā illi dictū est. **D**a michi
unicum filium tuum dilectum. tibi dicit sapi-
entia. **D**a michi fili cor tuum. ipse est dilectus
unicus. **Q**uid metuis offerre cor tuum? of-
fer sacrificium. contritionem cordis domino
deo tuo. & dic cum propheta. holocaustis
non delectaberis. **S**acrificium deo spiritus
contributus. cor contritum & humilia-
tum deus non despiciet. **N**ichil metuas

tali sacrificio oblato. & tibi acceptum erit.
& quod obtuleris integre permanebit. **A**liã
virtutẽ caritatis. que oĩa sperat. placet inspi-
cere. Hanc superiq̃ plebi israhel. & patribz
nostris assignasse agnoscimz. **E**ius namq̃ vir-
tutis vox est. in versu illo p̃phético. Inte spe-
rauerunt patres nostri. sperauerũt & libera-
sti eos. & ip̃i ex egipto fugere iubent. terra
eis mel & lac fluens p̃mittit. p̃ mare rubrũ
trãseũt. ad heremũ veniũt. ducebat eos spes
caritatis. vt discerẽt deũ amare gratis. **R**ed-
ditur & his merces fidei. non enĩ potest nõ
reddere. qui se dignat̃ facere debitorẽ. Post
heremũ. mella de petra fluxerunt. panẽ celi
manducauerũt. non sunt priuati a desiderio
suo. **Q**uod sperauerunt. terrã etiã p̃missiois
acceperũt. **E**xurgat anima. que huius caritatis
virtute comprehensa est. effugiat ex egipto
idest huius seculi desiderio. pergat ad mare
rubrum. scilicet cristi baptismum. ideo ma-
re rubrũ. quia xpi sanguine rubricatũ ṽl pur-
puratũ. p̃sequant̃ hostes. peccata cũ suo dia-
bolo auctore. tãq̃ egipciũ cũ suo rege pharao-
ne seuiãt. sequãt̃ fugiẽtes. **Q**uid metuis? ṽl q̃

ad aquam seuiūt. ingredieris tu. ingrediunt
& illi post te. sed aqua conuersa. illis erit in
perniciē. tibi proficit ad salutē. illos obruet.
illos damnabit. te liberabit. **P**ost hec suscipi
es mel de petra. quo sitim tuā facies. petra
enim erat cristus. ex cui⁹ preceptis. tanquā ex
fontib⁹ dulcedinis facieris. gustabis & panē
illum scz qui dixit **E**go sū panis uiuus qui de
celo descendi. **G**ustabis & videbis qm̄ suauis
est domin⁹. & si in te eminent virt⁹ caritatis
que omnia sperat. per heremū te necesse ē
transire. id est vtaris hoc mundo tanqm̄ nō
utens. & in hac via pegrinū te noueris esse.
si terrā promissionis cupis intrare. **H**ec t̄ra
est de qua ppheta cantat & dicit. **C**redo vi
dere bona domini i terra viuētū. **V**ltima
virt⁹ caritatis restat. que oīa sustinet. & nūq̄
cadit. **H**anc ip̄i capiti nostro dño hiesu xp̄o
uenire nouim⁹. Ideo i ultimo. qm̄ finis legis
xp̄us. **Q**uanta aut̄ ip̄e p nobis sustinuerit. pu
to caritatē vestram ignorare nō posse. tamē
exinde aliquid dicam. **S**i tamen de tanto ali
quid digne dicam. prius illud quod homo.
quod verbum caro factum est. quod multa

bona fecit. & mala perpeſſus eſt. q̄ mortuos
ſuſcitauit. & mortuus eſt. q̄ ſingularis illa
patiētia ptulit diabolū tēptatorē. diſcipulum
traditorē. q̄ ip̄m iudā priuſq̄m oſtēderet tra
ditorē. ptulit furē. & ante experimentū vin
culoꝝ crucis ac mortis. labiis eiꝝ dolofiſ. nō
negauit oſculū pacis. In ip̄a aut̄ morte. q̄nta
ſuſtinuerit. ptulit odioꝝ flammas. miniſtros
peſſimi cordis. linguas. clamauerūt iudei. cru
cifige crucifige. & vt rei remaneret iudei.
innocēs ab eis crucifixus ē filius dei. **A**d cru
cem ducit̄. expalmat̄. qui ē vera palma victo
rie. ſpinis coronat̄. qui ſpinas peccatoꝝ veit
confringere. ligatur. qui ſoluit compeditos.
ligno ſuſpēdit̄. qui erigit eliſos. aceto pota
tur. fons vite. diſciplina cedit̄. ſalus vulnerat̄
vita morit̄. occidit̄ ad tempꝝ vita. vt in ppe
tuo a vita occideret̄ mors. quia hic iudei in
hac morte xp̄i exultaerūt quali victores. &
dum terrenum & caducum regnum timue
runt perdere. **R**egem celi & terre non du
bitauerunt occidere. **S**ed nec ſicut putauē
runt. victores extiterunt. **S**i enim vice
runt. regnum quomodo tunc perdidērunt?

quomō nunc vsq; serui remanserūt! Ista nāq;
causa est. qua ab eis cristus occisus est. **D**ixe
runt apud se principes iudeoz; Cvt euangeli
sta narrat. **V**ideris inquit quia totq; mōd;
post eum abiit. si dimiserimus eum viue. ve
niunt romani & tollent nobis locū & gentē
& cristū occiderunt. & locū gentēq; pdide
runt. **Q**uid vobis profuit. o insani iudei. q; tā
tum scelus admisistis. ideo dominio ei; caru
isse? dum illi fuiunt reges. quib; vos fuitis.
facti estis mali sui bonoz; seruo; xpi. p ipos
conterit contumaciā vestrā. p ipos dissipat o
silia vestra. p ipos retribuet scelera vestra.
Iple aut dñs quem vos interemistis. non vos
suos sed liberos eē cupiebat. quādo dicebat.
Si vos fili; liberauerit. tūc vere liberi eri
tis. **V**os aut deum dñm regē. & ipam veram
libertatē. non solum repudiastis. verū etiam
necare cupientes. clamastis. non habem; re
gem nisi solū cesarē. **S**ed ne i hoc quidē glo
riemini. q; cristum occidistis. actum est de
vobis potius nescitis. audite ipm dñm dicētē
p pphetā. **E**go dormiui & sōnū cepi. sōnū ap
pellans mortē a vobis illatam. **C**ete; qualis

mors poterit esse triduana. maxime illius q
p eundem pphetam alio loco dicit. Nunqd
qui dormit non adiciet vt resurgat? Ego in-
quit dormiui. ego qui ptestatē habeo ponē-
di animā meā. ego dormiui non quia fuistis.
ego impleui quod volui. vos aut in scelē re-
mansistis. Quis exigat tanta de deo nostro
fratres p nostra salute ac redēptiōe. nisi ca-
ritas que nunquā cadit? Caritas qa magnas
vires habes. de celo deū d. posuisti. O cara
sanctitas O sancta & vera caritas. que tanta
es in terris. quanta eris i celis? que tanta po-
tes i hac pugna mortalitatis adhuc sollicita
quantū poteris in illa pfecta pace securadeui-
gila itaq; oīs aīa xpiana. & si i te eminet vtq;
caritatis que oīa sustinet. dñi tui imitare ve-
stigia. ps enī ait apcstolus petr⁹ p vob pas-
sus est relinquēs vobis exēplū. vt sequamini
vestigia eius. & si ille propter te. de celesti
sede ad terrena descēdit. tu propter te fuge
terrena. appete celestia. si dulcis est mund⁹
dulcius est cristus. Si amarus ē mundus. oīa
p te sustinuit xps. via tibi factus est ipse sal-
uator Surge ambula. habes q. noli pigrescē.

sed forte queris quo. vides enim viā. & quis
quō ducat hec ip̄a via. ad veritatem & ad vi
tam. **S**i amas veritatē. si amas vitā. & cupis
ad veritatem & ad vitam venire. a via noli
errare. **V**ideo inquis viā. & cupio ambulare
sed amara est. aspera est. arcta enim & angu
sta via que ducit ad vitā. xp̄s transiuit sed ad
huc aspera est. **C**aput transiuit. & membra
dubitant. **S**ed xp̄s inquis. de q̄ homo. ego autē
homo. tot milia martir̄ transierūt. & adhuc
tibi aspera est. transierunt senes. transierūt
iuuenes. transierunt pueri. puelle transierūt
viam quā timebas tritā tibi fecerunt. **A**mbu
la ergo viā securus. **A**mbula. quid enī metu
is in hac via? mortē? & mortē times. qui ad
vitā curris. **S**i bonus es. bene in hac vita cur
ris. mors tibi ianuā erit. que te representet. nō
que auferat uite. **A**mbula ergo viā. ymmo
ipse qui p̄pter te factus est via. ipse te ducat p̄
seipm̄ ad seipm̄. Ipe est enī via. veritas. & vi
ta. **D**ic ergo dño deo tuo. anima fidel̄ & pia.
dic securus. dic. & cum p̄pheta veracit̄ excla
ma. de duc dñe me & in via tua. & ambulabo
in veritate tua. tunc ad te securus perueniam

si in finem vsq̄ tua gratia non deserar. **H**ec
fratres dilectissimi que dono ipsiq̄ caritatis
dicta sunt sanctitati vestre. ita hereant cor =
dibus & sensibus vestris. vt eadem ipsa ca =
ritas. fructum in vobis inueniat operis. non
folia laudis **A**men.

Explicit **L**iber Beati **A**ugustini
de **Q**atuor virtutibꝯ caritatis

